

УДК 338.246

Оксана Романюк, Наталія Юрик

Тернопільський національний технічний університет імені Івана Пулюя

АНТИКРИЗОВИЙ МЕНЕДЖМЕНТ ЯК ВАЖЛИВИЙ ІНСТРУМЕНТ ДЛЯ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ ПІДПРИЄМСТВА

Oksana Romaniuk, Nataliia Yuryk

CRISIS MANAGEMENT AS AN IMPORTANT TOOL TO ENSURE THE ECONOMIC SECURITY OF THE ENTERPRISE

Зниження економічної безпеки підприємства досить часто пов'язують з виникненням кризових ситуацій (фінансового, технічного, технологічного характеру тощо). Кризові ситуації піддаються управлінню, і підтверджує це не тільки досвід деяких відомих компаній, таких, як Levi's, Johnson & Johnson, Ford, а й існування спеціального функціонального напрямку, швидкозростаючої сфери науки і практики – антикризового менеджменту. Тому поняття "економічна безпека" і "антикризовий менеджмент" змістовно та функціонально переплітаються між собою.

Суть антикризового менеджменту у забезпеченні економічної безпеки підприємства полягає в управлінні, в якому певним чином зазначено передбачення небезпеки кризи, аналіз її симптомів, формування заходів по зниженню негативних наслідків кризи і використання можливостей для подальшого розвитку [2]. Значною мірою на рівні економічної безпеки підприємства позначається не лише наявність антикризового менеджменту на підприємстві, а й ефективність його впровадження, що передбачає подолання існуючих криз, а також запобігання їх виникненню в перспективній діяльності підприємства. Система антикризового менеджменту в рамках економічної безпеки повинна мати особливі властивості серед яких:

- гнучкість і адаптивність;
- схильність до посилення неформального управління, мотивація ентузіазму;
- диверсифікація управління, пошук найбільш сприятливих типових ознак ефективного управління у складних ситуаціях;
- забезпечення швидкого ситуаційного реагування на проблеми, що виникають;
- посилення інтеграційних процесів, які дозволяють концентрувати зусилля і більш ефективно використовувати наявний потенціал підприємства [3].

У свою чергу під економічною безпекою підприємства слід розуміти захищеність його потенціалу від негативного впливу зовнішніх і внутрішніх факторів, прямих або непрямих економічних загроз. Потреба в економічній безпеці є основною для підприємств, що діють на різних рівнях організації суспільно-господарського життя. Якщо дана потреба не реалізується, то наслідками можуть бути зниження ефективності, звуження ресурсної бази, поглиблення соціально-економічних протиріч між суб'єктами-учасниками економічних відносин.

До основних цілей економічної безпеки відносяться:

- забезпечення високої фінансової ефективності роботи, фінансової стійкості і незалежності підприємства;
- забезпечення технологічної незалежності, досягнення конкурентоспроможності технічного потенціалу підприємства;
- досягнення високої ефективності менеджменту, оптимальної та ефективної організаційної структури управління підприємством;
- підвищення рівня кваліфікації персоналу та його інтелектуального потенціалу;
- мінімізація руйнівного впливу результатів виробничо-господарської діяльності на стан навколишнього середовища;

- правова захищеність усіх аспектів діяльності підприємства;
- забезпечення захисту інформації, комерційної таємниці і досягнення необхідного рівня інформаційного забезпечення роботи всіх підрозділів підприємства;
- ефективна організація безпеки персоналу підприємства, його капіталу і майна, а також комерційних інтересів [1].

Ключовою спрямованістю управління економічною безпекою підприємства є формування конструктивних реакцій на дію загроз зовнішнього середовища і, як наслідок, забезпечення стабільного функціонування, ефективної реалізації нерозкритого потенціалу в майбутньому.

Антикризовий менеджмент, як і будь-який інший вид управління, є успішним, якщо при його здійсненні орієнтуються не на досягнення ефектів тимчасового характеру, а на формування стійких лідируючих позицій підприємства на ринку. Тому основною метою антикризового управління є забезпечення стійкого розвитку підприємства у ресурсному, організаційному та економічному аспектах.

Арсенал методів антикризового менеджменту як важливого інструменту забезпечення економічної безпеки підприємства містить чимало різноманітних результативних механізмів. Зокрема, згідно аналізу досвіду європейських підприємств для захисту економічної безпеки підприємств малого і середнього бізнесу найбільш ефективним способом є об'єднання в рамках асоціацій, що представляють суб'єкти підприємництва у владних структурах. "На інституціональній основі, – пише В. Черновська, – тактика лобювання забезпечує просування на політичний рівень спільних групових вимог підприємців; на неформальному – вирішує в сутності проблеми корпорацій-гігантів".

Крім того, необхідною складовою комплексного підходу для забезпечення економічної безпеки підприємства є перелік завдань:

- 1) розробка механізму узгодження інтересів підприємців усередині асоціації;
- 2) розробка та впровадження механізмів самоорганізації суб'єктів підприємництва, що спрямовані на організацію колективного захисту і забезпечення їх безпеки;
- 3) координація діяльності підприємців;
- 4) постійне відстеження ситуацій, які можуть призвести до порушення економічної безпеки суб'єктів підприємництва [4].

Враховуючи сучасні конкурентні умови достатньо складно реалізувати подібний підхід. Підприємства замість того щоб об'єднатись заради досягнення більших результатів – вступають в боротьбу між собою та задовольняються тим, що встигнуть здобути. Зважаючи на це, економічна безпека підприємств є доволі хиткою конструкцією, яка потребує постійного антикризового управління. Це не своєрідна панацея від всіх бід, а мистецтво оволодіння складною ситуацією, усунення відчутного ступеня ризику і невизначеності, що дозволяє контролювати роботу підприємства в нестійких умовах, а також розробити програму дій для забезпечення стабільного функціонування підприємства.

Список використаних джерел:

1. Білошкурська Н.В. Особливості формування рівнів економічної безпеки [Текст]: / Н.В. Білошкурська // Економіка, фінанси, право. – 2011. – №5. – С.710.
2. Коротков З.М. Антикризове управління / З.М. Коротков, А.А. Біляєв, Д.В. Валовий, Н.И. Глазунова: навч. посіб. для студ. / – М.: ІНФРА-М, 2003. – 431с.
3. Кривов'язюк І. В. Економічна діагностика: навч. посіб. – К.: Центр учбової літератури, 2013. - 456 с.
4. Черновська В. Підприємницькі організації та громадянське суспільство [Текст]: / В.Черновська // МЕ і МО. - 1997. - № 2. - С. 92-114.